

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Leveringszekerheid

Waarborg leveringszekerheid drinkwater via Actieprogramma beschikbaarheid drinkwaterbronnen 2023 – 2030.

Zonder snelle actie van overheden kunnen drinkwaterbedrijven niet aan de tot 2030 stijgende vraag naar drinkwater voldoen. Om dreigende knelpunten te voorkomen en huidige problemen op te lossen is nu actie nodig. Vewin en IPO stellen samen met IenW een Actieprogramma beschikbaarheid drinkwaterbronnen 2023 – 2030 op. Zij brengen per (deel van een) voorzieningsgebied knelpunten concreet en transparant in beeld, inclusief oplossingsrichtingen/acties. Het actieprogramma bundelt de resulterende regionale actieplannen en vult deze aan met ook nationale acties. De acties moeten doorwerken in de gebiedsgerichte uitwerking van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en de NOVEX. Zo wordt de prioriteit, die Water en bodem sturend toekent aan de drinkwatervoorziening, in daden omgezet. Vewin vraagt van de minister van IenW een actieve invulling van zijn systeemverantwoordelijkheid voor de drinkwatervoorziening, de bereidheid andere overheden aan te spreken op hun zorgplicht en zo nodig nationaal te voorzien in extra maatregelen of (nood)regelgeving.

Actieprogramma beschikbaarheid drinkwaterbronnen 2023 - 2030

Arjen Frentz

Implementatie Water en bodem sturend

Geef bij uitwerking van het programma Water en bodem sturend in provinciale plannen prioriteit aan openbare drinkwatervoorziening.

De droge zomers van de afgelopen jaren hebben aangetoond dat het huidige watersysteem tegen de grenzen aanloopt. Vewin onderschrijft de uitgangspunten van het programma Water en bodem sturend (WBS). Ruimtelijke keuzes moeten gemaakt worden op basis van kansen en bedreigingen voor het bodem- en watersysteem. De focus moet liggen op het beter vasthouden van grond- en oppervlaktewater en op het realiseren en behouden van een goede waterkwaliteit. Het is van belang dat drinkwater prioriteit krijgt bij ruimtelijke keuzes wanneer dat nodig is voor het garanderen van de leveringszekerheid. Provincies moeten dit concreet uitwerken in de gebiedsprogramma's van het NPLG en in de ruimtelijke voorstellen van NOVEX.

Implementatie WBS

Mirja Baneke

Zorgplicht en leveringsplicht

Verduidelijk dat wettelijke leveringsplicht en zorgplicht voor drinkwatervoorziening gelden voor huishoudens en bedrijven die water van drinkwaterkwaliteit nodig hebben.

Knelpunten bij de beschikbaarheid en benutbaarheid van drinkwaterbronnen roepen soms de vraag op over de reikwijdte van de in de Drinkwaterwet opgenomen leveringsplicht van drinkwaterbedrijven en zorgplicht van overheden. In de Drinkwaterwet staat dat de openbare drinkwatervoorziening volksgezondheid, welzijn en welvaart dient. Als bedrijven, die water van drinkwaterkwaliteit behoeven, niet meer kunnen rekenen op de zekerheden van de openbare drinkwatervoorziening, heeft dat veel negatieve consequenties. Zij gaan – als dat al kan – mogelijk eigen watervoorzieningen treffen. Dat schaadt het doelmatig zoetwaterbeheer, leidt tot onderbenutting van de publieke infrastructuur (met kostenafwenteling naar huishoudens) en levert risico's op voor economie en werkgelegenheid. Vewin bepleit in de wet te verduidelijken dat drinkwaterbedrijven een brede leveringsplicht hebben, ook voor bedrijven die water van drinkwaterkwaliteit nodig hebben, en voor overheden een zorgplicht die daarmee in verhouding is.

Drinkwaterwet
Arjen Frentz

WACC

Pas WACC-regelgeving aan om sterk stijgende investeringen mogelijk te maken.

In de komende jaren moeten de drinkwaterbedrijven fors meer investeren. Dit is nodig om de kwaliteit en de beschikbaarheid van drinkwater te blijven garanderen. De drinkwaterbedrijven moeten voor de financiering van deze investeringsopgave meer inkomsten genereren, niet alleen om zelf te sparen maar ook om te voldoen aan de steeds strengere eisen van banken. De mogelijkheden om meer inkomsten te genereren worden begrensd door de WACC-regelgeving (Weighted Average Cost of Capital). Deze regels houden op dit moment echter onvoldoende rekening met de sterk gestegen investeringsbehoefte en de strengere regels van de banken. Het is van belang hier snel verandering in te brengen. Het ministerie van IenW heeft een advies laten opstellen voor verbeteringen van de WACC-regelgeving. Vewin vraagt om snelle uitwerking van dit advies zodat op korte termijn concrete maatregelen kunnen worden genomen om de benodigde investeringen te financieren.

Drinkwaterwet
Arjen Frentz

Drinkwaterbesparing

Ontwikkel effectieve, nationale aanpak voor drinkwaterbesparing.

Het kabinet streeft naar een daling van het drinkwatergebruik van 125 naar 100 liter per persoon per dag in 2035. Ook grootverbruikers moeten hun drinkwatergebruik met 20% reduceren. De minister van IenW heeft een nationaal plan van aanpak drinkwaterbesparing aangekondigd. De drinkwatersector ondersteunt de geformuleerde doelstelling en zal bijdragen aan het plan van aanpak. Het is van belang dat iedereen die het aan gaat – watergebruikers, drinkwaterbedrijven, overheden – daarbij zijn rol en verantwoordelijkheid neemt om dit doel op een effectieve manier te bereiken. De inzet van effectieve maatregelen en instrumenten is nodig om huishoudens en zakelijke gebruikers blijvend bewuster en zuiniger met drinkwater om te laten gaan. Ook waterbesparend bouwen kan daaraan een bijdrage leveren.

Drinkwaterbesparing

Arjen Frenzt

Kaderrichtlijn Water

Neem extra maatregelen om KRW-doelen voor drinkwaterbronnen uiterlijk in 2027 te halen.

De kwaliteit van drinkwaterbronnen staat onder toenemende druk. De Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) concludeert in zijn advies 'Goed water, goed geregeld' (2023) dat het met het huidige Nederlandse beleid niet meer lukt de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) uiterlijk in 2027 te halen. Ook geven overheden nauwelijks invulling aan hun wettelijke zorgplicht voor de bescherming van drinkwaterbronnen. Het is daarom nodig extra maatregelen te nemen om de KRW-doelen bij drinkwaterbronnen te kunnen halen. Neem hiervoor in het NPLG de bestaande doelen op voor nitraat en bestrijdingsmiddelen in drinkwaterbronnen, en leg de bijbehorende maatregelen vast in de provinciale gebiedsprogramma's. Stem normen voor de toelating van stoffen zoals bestrijdingsmiddelen beter af op KRW-normen. Zet daarnaast steviger in op effectief toezicht op en handhaving van huidig beleid bij drinkwaterbronnen.

Kaderrichtlijn Water

Mirja Baneke

Medicijnresten

Stimuleer verbeterde rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) en bronmaatregelen om medicijnresten uit drinkwaterbronnen te weren.

In de Ketenaanpak Medicijnresten uit Water werken overheden, de zorgsector, de farmaceutische industrie en de watersector samen aan het terugdringen van medicijnresten in water. De ketenaanpak is onderdeel van de Green Deal duurzame zorg 3.0. Uit de evaluatie in 2023 blijkt de noodzaak van concrete doelen in de keten van toelating, gebruik en afvalverwerking. In het verlengde van de ambities uit de lopende herziening van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater pleit Vewin binnen de Ketenaanpak voor versnelde aanleg van vierde trap zuiveringsinstallaties die impact hebben op bronnen voor drinkwater. Ruim 95% van de medicijnresten in het oppervlaktewater komt immers via de RWZI's. Tegelijk wil Vewin dat de emissies naar water verminderen door bewuster gebruik, het voorschrijven van minder belastende middelen en het terugdringen van röntgencontrastmiddelen door het gebruik van plaszakken.

Ketenaanpak Medicijnresten uit Water

Harrie Timmer

Opkomende stoffen

Voorkom risico's van opkomende stoffen in drinkwaterbronnen door betere uitvoering van regelgeving.

Afgelopen jaren zijn via de Structurele aanpak opkomende stoffen stappen gezet om het beleid van vergunningverlening voor lozingen op water te verbeteren. Belangrijk is nu de uitvoering. In de praktijk blijkt dat het stelsel van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) versterking nodig heeft. De noodzakelijke herziening van lozingsvergunningen van Zeer Zorgwekkende stoffen (ZZS), potentiële ZZS-stoffen en PFAS lijkt te stagneren. Betere informatievoorziening en procedures over de risico's van Persistente, Mobiele en Toxische (PMT) stoffen bij lozingen moeten vergunningverleners helpen. Tegelijk pleit Vewin bij het ministerie van IenW en RIVM voor een herziening van het proces van normstelling binnen Nederland. Dit proces moet transparant zijn zodat eerder helder is voor welke stoffen richtwaarden worden herzien en wat de praktische consequenties zijn van nieuwe normen.

Structurele aanpak opkomende stoffen

Harrie Timmer

PFAS

Verbied productie, gebruik en lozing van PFAS zo volledig en zo snel mogelijk.

De verspreiding van PFAS in het milieu, waaronder de bronnen voor drinkwater, is een grote zorg van de drinkwaterbedrijven. PFAS zijn lastig te verwijderen uit drinkwater en verplaatsen zich bij zuivering naar een afvalstroom waarvoor nog geen goede oplossing is. Bronaanpak is de enige juiste manier om te voorkomen dat een moeilijk afbreekbare stofgroep als PFAS in het milieu en drinkwater terecht komt. Bronaanpak is bewezen effectief en principieel en juridisch (Kaderrichtlijn Water) de enige weg om inname via voedsel, verpakkingen en drinkwater te beperken. Vewin ondersteunt daarom de Nederlandse inzet voor het Europese restrictievoorstel over PFAS en bepleit een zo snel en breed mogelijke implementatie van dit voorstel. Vooruitlopend daarop pleit Vewin voor het zo spoedig mogelijk herzien van alle vergunningen van PFAS-lozingen in Nederland, met het doel deze lozingen zo snel mogelijk te minimaliseren.

REACH / Structurele aanpak opkomende stoffen

Harrie Timmer

Bodemmonitoringswet

Geef in Richtlijn Bodemmonitoring en veerkracht meer aandacht aan belang schoon (grond)water.

In het derde kwartaal van 2023 presenteerde de Europese Commissie het voorstel voor de Richtlijn Bodemmonitoring en veerkracht. Hierin schetst de Commissie een kader voor bodemmonitoring met het doel dat in 2050 overal in Europa de bodem in een gezonde staat verkeert. Een gezonde bodem filtert en slaat water op en is daarom van levensbelang voor de drinkwatersector; circa 60% van ons drinkwater wordt gemaakt van grondwater. Vewin staat positief tegenover de gepresenteerde richtlijn. Het belang van en de link met (grond)water missen echter nog. Vewin pleit daarom voor een goede afstemming tussen de Kaderrichtlijn Water en deze nieuwe richtlijn, waarbij herstel en bescherming van de kwaliteit van het (grond)water voor de drinkwatervoorziening centraal staan.

EU Richtlijn Bodemmonitoring en veerkracht

Marijke Schipper

Infrastructuur

Versterk rechtspositie van drinkwaterleidingen om ongestoord en veilig te liggen en deze te kunnen vervangen of te repareren.

De energietransitie zorgt voor toenemende congestie in de ondiepe ondergrond. Drinkwaterbedrijven hebben de wettelijke taak de drinkwaterinfrastructuur in stand te houden en een redelijk aanbod te doen voor aansluiting op de openbare drinkwatervoorziening. De drukte in de ondergrond maakt het uitvoeren van deze wettelijke taak steeds complexer. Vewin wil de rechtspositie voor drinkwaterinfrastructuur versterken. Denk aan het recht om leidingen te leggen, ongestoord en veilig te liggen en via eenvoudige procedures te repareren, verleggen of te vervangen. Hierbij is een zorgvuldige afstemming van plannen en een integrale benadering van de ruimte boven en onder de grond noodzakelijk. Bij ruimtelijke ontwikkelingen moeten overheden effecten op ondergrondse infrastructuur integraal meewegen in de besluitvorming. De ruimtelijke bescherming van aanwezige transportinfrastructuur in de bodem moet worden geborgd door tracés voor transportleidingen in het omgevingsrecht en omgevingsplannen van gemeenten te verankeren.

AMvB's Omgevingswet, Implementatie- en Uitvoeringsagenda
Beleidsnota Drinkwater
Marijke Schipper

Drinkwaterrestricties

Introduceer handhaafbare drinkwaterrestricties als uiterste noodmaatregel om continuïteit van drinkwatervoorziening bij crisis te borgen.

In droge en warme zomers met een grote drinkwatervraag (in combinatie met eventueel een incident zoals een verontreiniging) kan het nodig zijn het drinkwatergebruik van burgers en/of bedrijven te beperken. Drinkwaterbedrijven roepen hun klanten op drinkwater te besparen, maar kunnen dit niet afdwingen en handhaven. Wanneer de continuïteit van de drinkwatervoorziening in gevaar dreigt te komen en de maatregelen en oproepen van drinkwaterbedrijven én overheid niet meer volstaan, is het noodzakelijk dat de minister van IenW beperkingen kan opleggen aan het gebruik van drinkwater. Hierbij gaat het om drinkwater voor laagwaardig gebruik, zoals het sproeien van tuinen of het wassen van (bedrijfs)auto's. Doel van drinkwaterrestricties is dat iedereen voorzien blijft van drinkwater voor essentieel gebruik. Om dit mogelijk te maken is aanpassing van de Drinkwaterwet nodig. De drinkwatersector wil samen met onder andere gemeenten en veiligheidsregio's het stelsel van drinkwaterrestricties nader uitwerken inclusief handhaving.

Drinkwaterwet
Sabine Gielens

Implementatie herziening Richtlijn voor Netwerk- en Informatiebeveiliging (NIB2)

Richt toezicht op NIB2 in aan de hand van risico-gebaseerde aanpak en leg bewijslast bij aanbieders van essentiële diensten.

De Nederlandse drinkwaterbedrijven vallen onder NIB2, die eind 2024 in Nederland moet zijn geïmplementeerd. NIB2 breidt de reikwijdte van de zorgplicht van bedrijven uit van netwerk- en informatiesystemen die gebruikt worden voor alleen de essentiële dienst naar alle netwerk- en informatiesystemen. Focus van het toezicht zou zich echter moeten richten op die systemen waarmee de essentiële dienst wordt aangestuurd. Bij drinkwaterbedrijven gaat het dan natuurlijk om de drinkwatervoorziening. Net als onder NIB1, wil de drinkwatersector zélf zorgdragen voor de bewijslast van nakoming van de zorgplicht. Deze vindt plaats via audits en reviews op de control-frameworks voor kantoor- en procesautomatisering. De frameworks zijn gebaseerd op internationaal erkende normen. Deze aanpak sluit aan bij de reeds bestaande controle-processen binnen de drinkwaterbedrijven en vermindert de toezichtlast bij de toezichthouder.

**Herziening EU Richtlijn voor Netwerk- en Informatiebeveiliging /
Herziening Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Wbni)**

Sabine Gielens

